

Posudek oponenta habilitační práce

Název habilitační práce: **Zákaz reformatio in peius v správnom trestaní**

Autor habilitační práce: **JUDr. Zuzana Hamuláková, PhD.**

Oponent habilitační práce: Doc. JUDr. Kateřina Frumarová, Ph.D., Právnická fakulta UP v Olomouci

Význam habilitační práce a jejích poznatků, aktuálnost tématu

Autorka si pro svoji monografii – habilitační práci - vybrala dílčí problematiku, resp. institut z oblasti správního práva trestního, a to institut zásady zákazu *reformatio in peius*. Situace v oblasti správního trestání je ve Slovenské republice obecně nevyhovující, neboť právní úprava je zde nejednotná, značně roztříštěná, tj. panuje zde stav obdobný jako v ČR do roku 2017, kdy byla provedena zásadní rekodifikace českého správního práva trestního. Z pohledu aplikace této zásady lze konstatovat, že je výslovně upravena v oblasti slovenského trestního a přestupkového práva (v rámci úpravy opravných prostředků). Jiné správní delikty (než přestupky), resp. řízení o nich se však řídí správním řádem (s případnými odchylkami ve zvláštních zákonech) a ten bohužel danou zásadu nezakotvuje. Dochází tak ke značně problematickému stavu, kdy se s ohledem na výše uvedené značná část teorie i praxe kloní k tomu, že se tudíž v těchto řízeních zásada zákazu změny k horšímu neaplikuje. Tyto závěry ale nejsou konformní s tím, že je tato zásada chápána (části teorie a praxe) jako součást práva na spravedlivý proces, jakož i s tím, že je tak narušován ústavněprávní princip rovnosti (kdy obviněný z přestupku je v mnohem příznivějším postavení než obviněný z jiného správního deliktu). Volbu tématu lze tedy hodnotit určitě pozitivně, neboť jde o téma aktuální, zajímavé, svým zpracováním přínosné nejen pro teorii, ale zejména i správněprávní praxi.

Struktura práce a zvolené metody zpracování tématu

Habilitační monografie je vedle Úvodu a Závěru strukturována do 4 hlavních kapitol, dále pak vnitřně diferencovaných. Členění práce je logické, autorka postupuje od obecného ke zvláštnímu, tj. po právně teoretickém uvedení do problematiky následuje podrobná analýza problematiky zásady zákazu *reformatio in peius*, a to jak z pohledu teorie, tak i praxe, a současně i jak z pohledu národní, tak (vybraných) zahraničních úprav, judikatury i nauky. V rámci zvolené struktury práce oceňuji dílčí závěry jednotlivých kapitol, které přehledně a zhuštěně pro čtenáře shrnují nejstěžejnější poznatky autorky, její doporučení a závěry.

V kapitole první autorka vymezuje základní pojmy a instituty související s danou problematikou. Kapitola druhá analyzuje zásadu zákazu *reformatio in peius* z pohledu mezinárodněprávního, konkrétně se autorka zaměřuje na (ne)zakotvení této zásady v dokumentech jednak Rady Evropy, a jednak v rámci práva Evropské unie, a zamýšlí se nad důsledky z toho plynoucími. Nechybí samozřejmě ani rozbor relevantní soudní judikatury ESLP a SDEU. Navazující kapitola třetí věnuje pozornost této zásadě z pohledu slovenské národní právní úpravy, tj. trestního řádu, zákona o přestupcích, správního řádu, zvláštních právních předpisů, jakož i soudního řádu správního. Nejde jen o analýzu těchto úprav, ale i o postih jejich vzájemných vazeb, vztahů, vč. možného uplatnění institutu analogie. I zde se autorka věnuje problematice nejen z pohledu právní úpravy, ale i nauky a zejména judikatury. Poslední kapitola je zaměřená komparativně, přináší rozbor úpravy zásady zákazu změny k horšímu ve vybraných evropských státech, kdy nejvíce pozornosti je věnováno právní úpravě v ČR. Obecně lze ke zvolené struktuře konstatovat, že jednotlivé kapitoly na sebe logicky navazují a směřují k naplnění cílů habilitační práce.

Pokud jde o použité metody práce, autorka postupuje především za použití metody deskriptivní, dále analýzy a následné syntézy, jakož i metody komparační. Výrazně také propojuje právně teoretické poznatky - získané analýzou, příp. komparací - s praktickou stránkou dané problematiky, kdy poukazuje na řadu problémů spojených s interpretací a aplikací předmětných norem v praxi. Nejen v závěru práce, ale i v rámci jednotlivých dílčích závěrů pak nechybí potřebný autorčin syntetický pohled, vč. jejich úvah *de lege ferenda*.

Výsledky habilitační práce, splnění stanovených cílů

Stávající slovenská právní úprava správního trestání je úpravou v mnoha ohledech nevyhovující a zejména roztříštěnou, kdy absentuje úprava řady hmotněprávních i procesněprávních institutů, často pak nahrazovaná pomocí analogie či dotvářená soudní, popř. správní praxí. Tento problém se zcela jednoznačně dotýká i dílčí problematiky, kterou si autorka zvolila za téma své habilitační práce – tj. uplatnění zásady zákazu *reformatio in peius* v rámci správního práva trestního. Nežádoucího stavu *de lege lata* si je vědoma i autorka, kdy hlavní hypotéza její práce zní: „*Právna úprava inštitútu zákazu reformatio in peius je nejednotná a dôsledkom toho je rozdielny režim uplatňovania tohto zákazu pri vyvodzovaní administratívnoprávnej zodpovednosti v rámci jednotlivých druhov správnych deliktov.*“ Autorka se soustředí zejména na srovnání uplatňování této zásady v rámci postihu přestupků vs. jiných správních deliktů, a to z pohledu teorie, legislativy i judikatury, přičemž výsledkem by mělo být mimo jiné i navržení odpovídající právní úpravy *de lege ferenda*, kdy se autorka chce zaměřit na 3 aspekty úpravy a aplikace této zásady, a to na její obsah, rozsah a dosah.

Po pročetí práce lze konstatovat, že se autorka v rámci své práce důsledně držela výše vymezené hypotézy (i dalších, v práci vymezených dílčích výzkumných otázek), kdy se za pomoci právních předpisů, odborné literatury i judikatury snažila velmi podrobně jednotlivé okruhy problémů analyzovat, popsat, a následně získané poznatky zobecnit a kriticky zhodnotit, jakož ve výsledku pak poukázat na problémy a nedostatky současného stavu a navrhnout řešení z pohledu *de lege ferenda*. Lze uzavřít, že stanovené cíle autorka bezesporu naplnila.

Předloženou práci lze proto kvalifikovat jako hodnotný počín přinášející jednak odborně fundované informace o stávající právní úpravě dané problematiky ve Slovenské republice, jakož i její aplikaci, a současně pak představující i cenný příspěvek k odborné diskusi, jakož i zdroj kvalitních a podrobných informací a podnětů *de lege ferenda*, a to zejména pro slovenského zákonodávce. S ohledem na nepočetnost odborné literatury k této problematice pak jistě obohatí tato práce jak správně právní teorii, tak i praxi.

Formální náležitosti

Pokud jde o formální požadavky kladené na tento typ vědecké práce, domnívám se, že i tyto jsou v plné míře naplněny. Habilitační práce je přehledně členěna a logicky uspořádána. Práce je vybavena relevantním poznámkovým aparátém a lze konstatovat, že autorka pracovala kvalitně jak s odbornou literaturou a legislativou, tak i judikaturou. Zpracovány jsou zahraniční zdroje.

Práce je psána čtivě, bez gramatických či stylistických nedostatků, přesto však odborným jazykem.

Otázky k obhajobě

K ústní obhajobě navrhuji tato témata, okruhy k diskusi:

- 1) Je zásada zákazu *reformatio in peius* nedílnou součástí práva na spravedlivý proces (v evropském i národním pojetí)?
- 2) Pokud by byl přijat samostatný kodex správního trestání, který by obsahoval výslovné zakotvení této zásady, kloní se autorka k tomu, aby byla tato zásada i součástí správního řádu a tudíž se mohla aplikovat i v jiných než správně trestních řízeních?

Závěr

Mohu bezesporu konstatovat, že autorka naplnila v Úvodu stanovené cíle, kdy předložená habilitační práce poskytuje jako celek odborně fundovaný pohled na zvolenou problematiku

- tj. uplatňování principu zákazu *reformatio in peius* ve správním trestání, vykazuje vyváženost i logickou uspořádanost s věcnou návazností dílčích otázek zpracovávané problematiky. Vyzvednout pak chci především autorčinu schopnost selekce zásadních a systematicky uspořádaných informací k danému tématu, současně pak vhodně doplněných na základě kritického - ne však samoučelného - náhledu autorky o řadu jejích vlastních úvah a podnětů. Práce zohledňuje odpovídajícím způsobem jak právně teoretická východiska, tak i uplatňování tohoto principu v praxi, vč. problémů s tím spojených. Vyzvednout je třeba taktéž uchopení této otázky nejen z pohledu národní právní úpravy, ale i vybraných evropských právních úprav. Lze tedy shrnout, že habilitační práce svojí kvalitou, odborností a hloubkou zpracování dané problematiky zcela odpovídá požadavkům kladeným na habilitační práci.

S ohledem na vše výše uvedené proto konstatuji, že předložená **habilitační práce JUDr. Zuzany Hamulákové, PhD. splňuje veškeré požadavky kladené na tento typ vědecké práce a proto ji doporučuji k obhajobě.**

V Olomouci dne 24. 2. 2020

Doc. JUDr. Kateřina Frumarová, Ph.D.